

בית המשפט המחוזי בחיפה

19 אוגוסט 2013

ת"א 12-05-44837 סולטניק ואח' נ' יובתים (1993)

בע"מ ואח'

תביעה ותביעה שכנגד

1

בפני כבוד השופט דר' עדי זרנקין
התובעת/נתבעת בתביעה שכנגד מרים סולטניק
ע"י ב"כ עו"ד איתי הפלר ואח'

נגד

הנתבעים/תובעים בתביעה 1. יובתים (1993) בע"מ
שכנגד 2. גבריאל מגן
ע"י ב"כ עו"ד ספיר בן צוק

2

3

פסק דין

4

5

6 1. התובעת הינה בעלת משרד לעיצוב פנים ואדריכלות, ואף שאין היא אדריכלית על פי
7 השכלתה, הרי היא עוסקת בתכנון של בתים למגורים, וכן בעריכת תכניות של שיפוצים
8 ושינויים בבתיים.

9

10 2. הנתבעת 1 הינה חברה העוסקת באדריכלות, והנתבע 2, שהוא אדריכל, הינו מבעלי מניותיה
11 ומנהל בה.

12

13 3. במסגרת פעילותה המקצועית עסקה התובעת בתכנון הרחבת בתי חברים בקיבוץ רמת יוחנן
14 (להלן: "הקיבוץ"), ובין היתר עסקה בתכנון הרחבת הבית של אחת ממשפחות חברי
15 הקיבוץ, משפחת לביא (להלן: "משפחת לביא").

16

17 תכנון הרחבת ביתה של משפחת לביא, לא בא, בסופו של דבר, לידי גמר, שכן, על פי החלטת
18 הקיבוץ נדרשה משפחת לביא לעבור לשכונה חדשה שהחלה להיבנות בקיבוץ.

19

20 4. תכנונה של שכונה חדשה זו, אשר כונתה "שכונת הדס", נמסר על ידי הקיבוץ לנתבעת 1, וזו
21 לאחר שקיימה דיונים עם גורמי הקיבוץ, בנתה סקיצות וערכה חישובי כמויות, הגיעה
22 לתכנון סופי של דגם מודולרי של בתים, אשר הוצע לקיבוץ ואושר על ידו, ואשר זכה אף
23 הוא לשם "דגם הדס". על בסיס דגם הדס נבנו 6 יחידות דו משפחתיות ל 12 דיירים, ולאחר
24 מכן נבנו עוד שני פרויקטים על בסיס אותו דגם, ובמועד הגשת התביעה אף תוכננה בניית
25 פרויקט נוסף בן ארבע יחידות.

26

התכנון שביצעה הנתבעת 1, היה תכנון מקיף, שכלל תכנון התכסית שעליה ייבנו בתי
המגורים (מבנה בצורת הקרקע, נוף, מיקום, שבילים, בתי גישה וכו'), חלוקת השטח

בית המשפט המחוזי בחיפה

19 אוגוסט 2013

ת"א 12-05-44837 סולטניק ואח' נ' יובתים (1993)

בע"מ ואח'

תביעה ותביעה שכנגד

- 1 ליחידות המגורים, תכנון של כל מבנה מגורים דו משפחתי, ותכנון כל דירה במבנה, ותכנון
2 המפרטים הטכניים הנדרשים.
3
- 4 כאמור לעיל, התכנון היה תכנון מודולרי אשר היה כפוף לשינויים פרטניים אשר כל משתכן
5 ומשתכן ביקש לעשות על פי צרכיו, ועל פי תקציבו.
6
- 7 5. אף משפחת לביא ביקשה לעשות שינויים ב"דגם הדס", ולשם כך פנתה לתובעת, אותה,
8 כאמור, הכירה הכרות מקצועית בעבר, וזו הכינה בעבורה שרטוט תכנית של קומת הקרקע
9 בדירה, אשר יועדה למשפחת לביא (להלן: "תכנית התובעת").
10 על גבי תכנית זו לא צוין שמה של התובעת, והיא כונתה "מערך ריהוט קומת כניסה", והיא
11 נמסרה על ידי משפחת לביא, לידי הנתבעים.
12 כבר כאן המקום לציין כי על פי התשתית העובדתית שנפרשה במהלך בירור התביעה, עולה
13 כי לא נאמר בשום שלב לנתבעים מיהו יוצרה של תכנית התובעת, והנתבעים אף לא
14 התעניינו בכך, באשר היו הם מורגלים לפניית של משתכנים לעשות שינויים בדגם הבסיסי.
15 כך העיד בעניין זה הנתבע 2, בעמ' 18 לפרוטוקול ש' 26-20):
16 **"לגב' לביא, אני עשיתי את התכנון. תהליך התכנון החל מפגישות**
17 **אישיות שלי עם כל משפחה ומשפחה. כל משפחה הציגה את דרישותיה**
18 **על פי הדגם הבסיסי. לא היה בית אחד שלא נעשו בו שינויים מהדגם**
19 **המקורי. הבקשות של המשפחות היו לה וריאציות שונות. היו כאלה**
20 **שבאו והסבירו בעל פה ולא נתנו שום שרטוט, היו משפחת שעשו שרטוט**
21 **כזה או אחר שרצו, היו משפחות שהעבירו לי סקיצות שערכו להם. גם**
22 **בבית משפחת לביא, הביאו לי סקיצה המשקפת את רצונם, ומשם**
23 **המשכנו הלאה.**
24
- 25 6. אף כי תכנית התובעת כונתה משום מה, כאמור, "מערך ריהוט קומת כניסה", המדובר היה
26 בתכנית שכללה שינויים לא מעטים מן התכנית המודולרית של "דגם הדס", וכך, למשל,
27 כללה, בין היתר, שינויים בכניסה לבית, במיקום המדרגות, במיקום המטבח, הסלון
28 והממ"ד.
29
- 30 7. מעת שמסרה משפחת לביא לנתבעים את תכנית התובעת, הייתה היא בקשר אינטנסיבי עם
31 הנתבעים, ואף תכנית התובעת עברה שינויים לא מעטים, על פי דרישתה של משפחת לביא,
32 ועל פי הצעת הנתבעים, ובכלל זה שינויים בחדר המדרגות, שינויי חשמל, שינויים
33 קונסטרוקטיביים, שינויים במיקומי דלתות ויציאה למרפסת, שינוי בתכנון הממ"ד
34 והתאמתו לנדרש על פי החוק, ועוד.

בית המשפט המחוזי בחיפה

19 אוגוסט 2013

ת"א 12-05-44837 סולטניק ואח' נ' יובתים (1993)

בע"מ ואח'

תביעה ותביעה שכנגד

- 1
- 2 8. בסביבות חודש מרס 2012, התברר לתובעת, לטענתה, כי בין התוכניות אשר הנתבעים
- 3 מציעים למשפחות מן הקיבוץ, בשכונה החדשה, מצויה אף תכנית שהינה, לטענתה, העתקה
- 4 של תכנית התובעת. עוד התברר לתובעת כי התכנית המוצעת אף זכתה לכינוי "דגם לביא",
- 5 על שמה של משפחת לביא, שעבורה הכינה התובעת את תכנית התובעת.
- 6 התובעת פנתה לנתבעים וטענה כי אלו עושים שימוש שלא כדין ביצירה האדריכלית שלה
- 7 ודרשה כי הנתבעים יפסיקו לאלתר כל פגיעה בזכויות היוצרים שלה, וכן כי ימסרו לה דו"ח
- 8 לגבי המקרים בהם נעשה שימוש כלשהו בתכניותיה.
- 9 הנתבעים כפרו מכל וכל בטענות התובעת, וטענו בין היתר כי הם תכננו תכנון מלא של
- 10 השכונה ושל יחידות הדיור, וכי נעשו שינויים בתכנון האדריכלי שלהם על פי דרישות
- 11 המשתכנים, ובכלל זה, על פי דרישת משפחת לביא, על פי סקיצות שהיא מסרה וכן
- 12 באמצעות מסמכים בכתב, בהם התבקשו השינויים המוצעים. כמו כן, נטען שמעולם לא
- 13 הוצג לנתבעים כל מסמך או שרטוט, הנושא את שם התובעת ומעולם לא נאמר להם שהיא
- 14 הייתה מעורבת ביצירת תכנית השינויים.
- 15 עוד טענו הנתבעים כי התובעת היא זו שהפרה את זכויות היוצרים שלהם, בשעה שבצעה
- 16 למעשה יצירה נגזרת מהתכנית האדריכלית של דגם הדס, וזאת ללא קבלת רשות, ותוך
- 17 שהיא מייחסת לעצמה את התכנית תוך העתקתה של יצירת הנתבעים.
- 18
- 19 9. משלא השכילו הצדדים ליישב את המחלוקת שביניהם בדרכי נועם, הגישה התובעת את
- 20 התביעה שבפני, ואילו הנתבעים הגישו אף הם תביעה שכנגד.
- 21 בתביעה חזרה התובעת על טענותיה דלעיל כי התכנית הקרויה "דגם לביא" הינה העתקה
- 22 מלאה של תכנית התובעת, והעתקה זו מהווה הפרת זכות יוצרים, הפרת הזכות המוסרית
- 23 של התובעת, עשיית עושר ולא במשפט, וגניבת עין.
- 24
- 25 הנתבעים חזרו אף הם על טענותיהם, ובתביעתם הנגדית אף טענו כי, תכנית התובעת מהווה
- 26 יצירה נגזרת של דגם הדס פרי תכנונם, ומשעשתה התובעת יצירה נגזרת ללא הסכמתם
- 27 הפרה בכך את זכויות היוצרים שלהם ביצירה הראשונית.
- 28 הנתבעים טענו עוד כי התובעת שמציגה עצמה באתר האינטרנט שבבעלותה כאדריכלית, אף
- 29 שאינה כזו, צילמה את מבנה המגורים מדגם הדס בשלמותו, ומציגה אותו באתר כיצירה
- 30 אדריכלית פרי עמלה, מתחילתו ועד סופו, לרבות שלבי תכנון, בניה, תכניות עבודה, עיצוב
- 31 וכו'.
- 32 עוד נטען, כי התובעת מציגה באתר בית מדגם הדס בשלמותו, בעוד שעל פי טענותיה היא,
- 33 כביכול, תכננה רק את קומת הקרקע שבו, ובוודאי שלא תכננה את הקומה העליונה.
- 34

בית המשפט המחוזי בחיפה

19 אוגוסט 2013

ת"א 12-05-44837 סולטניק ואח' נ' יובתים (1993)

בע"מ ואח'

תביעה ותביעה שכנגד

10. אקדים ואומר כבר כעת כי הן התביעה והן התביעה שכנגד, דינן להידחות.
- על דרך העיקרון, אין ספק כי יצירה אדריכלית הינה יצירה הראויה להגנה, וככל שהיא עומדת בדרישת המקוריות, הנבחנת במבחן היצירתיות ומבחן ההשקעה, כי אז העתקת תכניות ושרטוטים אדריכליים הינה הפרת זכויות יוצרים בהן.
- לא כך הם פני הדברים בענייננו. נראה לי כי אין לומר שתכנון הקומה התחתונה בבית משפחת לביא, הינו פרי תכנית אדריכלית של התובעת. אמנם, אין לומר כי עסקינן בתכנית ריהוט בלבד, אף שכך שמה מעיד עליה, אלא בתכנית מפורטת, אם כי לא מושלמת, של קומת הקרקע, אשר הינה שונה מהתכנית המקורית של דגם הדס, אך אף תכנית זו לא שימשה אלא בסיס לשינויים אשר נעשו בפועל על ידי הנתבעים, בשיתוף פעולה עם הגב' לביא, ללא מעורבותה כלל של התובעת. בעניין זה יעידו מכתבי השינויים הרבים אשר הוצגו בדיון וצורפו כנספח 4 לסיכומי הנתבעים, ואשר כולם נעשו על ידי הנתבעים בעצה אחת עם הגב' לביא, על כך, שאף תכניתה של התובעת עברה שינויים לא מעטים, בטרם סוכם התכנון הסופי של הקומה התחתונה בבית לביא.
- לעניין השינויים שהנתבעים נדרשו לבצע בתוכנית התובעת, נדרש הנתבע 2 בעדותו והבהיר, בין היתר, כי המידות שהיו בתוכנית התובעת היו מידות חלקיות ולא מושלמות, כך, למשל, היו משורטטים פתחים שאין להם יחידת גובה, כמו דלת הממ"ד, וישנם סימונים של פריטי אלומיניום שאינם מופיעים בתוכנית.
- בתשובות לשאלון שהופנה לנתבע 2 נדרש הוא לעניין תכנית התובעת, וכך אמר בתשובה לשאלה 19:
- "משפחת לביא הביאה לנו בפגישה הראשונה תכנית ראשונית לקומת קרקע בלבד, ללא ציון שמה של התובעת, ותכנית זו עברה בהמשך שינויים רבים ותוספות על ידנו עד לגיבושה הסופי".**
- בחקירתו הנגדית נתבקש הנתבע 2 להבהיר מהם השינויים שנעשו בתוכנית התובעת, וכך השיב:
- "מהלך המדרגות השתנה לחלוטין. הממ"ד השתנה, שינוי במידות הארונות למשל, שינוי במבנה השירותים. רואים כל מיני שינויים שנובעים מאותו הליך מול המשפחה"...**
- כאמור, על פי התרשמותי מן הראיות שהובאו על ידי הצדדים, לא ניתן לומר כי הבית שבו מתגוררת משפחת לביא הינו פרי יצירה אדריכלית של התובעת. הנתבעים הם אלו שתכננו את דגם הדס, שעל פיו נבנה הבית, אלא שבתכנון המקורי, המתייחס לקומה התחתונה,

בית המשפט המחוזי בחיפה

19 אוגוסט 2013

ת"א 12-05-44837 סולטניק ואח' נ' יובתים (1993)

בע"מ ואח'

תביעה ותביעה שכנגד

1 נעשו שינויים, הן על פי תכנית שיצרה התובעת, והן על פי תכנית שגובשה בהמשך בין
2 הנתבעים לבין הגב' לביא.

3
4 אני סבור שבזמן אמתי אף התובעת לא התייחסה לתוכנית שהכינה עבור משפחת לביא
5 כתכנית אשר היא טוענת לזכויות יוצרים לגביה, ואפשר ובשל כך שמה אינו מתנוסס עליה,
6 והיא, כמו גם הגב' לביא, לא מצאה לנכון להודיע לנתבעים כי התוכנית שנמסרה להם הינה
7 פרי תכנונה של התובעת.

8
9 העולה מן האמור לעיל הינו כי אינני סבור שהתכנית שעל פיה נבנה, בסופו של דבר, ביתה
10 של משפחת לביא, הינה העתקה של תכנית התובעת, וכי יש בה משום הפרה של זכויות
11 היוצרים שלה.

12
13 אף אם הייתי סבור כי, בכל זאת, הופרו זכויות היוצרים של התובעת, הייתה עומדת
14 לנתבעים הטענה של מפר תמים, על פי סעיף 58 לחוק זכות יוצרים תשס"ח-2007 על פיו:

15
16 **"הופרה זכות יורים או זכות מוסרית ואולם המפר לא ידע ולא היה עליו**
17 **לדעת, במועד ההפרה, כי קיימת זכות יוצרים ביצירה, לא יחויב בתשלום**
18 **פיצויים עקב ההפרה".**

19
20
21 למעלה מן הדרוש אוסיף, באשר לטענה כי הנתבעים מציעים למשתכנים בכוח את תכנית
22 ביתה של משפחת לביא, ומכנים אותה "דגם לביא", הרי ראשית לכל נראה כי השימוש
23 בכינוי זה נעשה על ידי הקיבוץ דווקא, ולא על ידי הנתבעים. התובעת העידה בעניין זה כי
24 איננה יודעת מי נתן את הכינוי הנ"ל לתכנית, אף שהיא מניחה שאלו היו הנתבעים, אך הגב'
25 לביא העידה כי סביר להניח שמנהלת הקיבוץ עשתה זאת.

26 הנתבע 2, אשר עדותו הייתה מהימנה, התייחס לעניין זה בעדותו, וכך אמר בעמ' 19 ש' 13-
27 18 לפרוטוקול:

28 **"ש. מי נתן את השם "דגם לביא", אתה יודע?**

29 **ת. הקיבוץ החליט שכדי לחסוך בעלויות תכנון אמר שנבחר כמה שרטוטים**
30 **שכבר היו וכתוצאה מזה שכר הטרחה שלנו יקטן, אבל לא רצו להמציא את הגלגל**
31 **מחדש ורצו להשתמש בתוכניות מוכנות ואז נתנו לכל תכנית כזו שם לפי המשפחה**
32 **שגרה בה".**

בית המשפט המחוזי בחיפה

19 אוגוסט 2013

ת"א 12-05-44837 סולטניק ואח' נ' יובתים (1993)

בע"מ ואח'

תביעה ותביעה שכנגד

- 1 בנוסף, ראוי לומר כי התובעת לא הוכיחה שנעשה שימוש כלשהו בתוכנית הזו, הקרויה
2 "דגם לביא", וככל שנעשה בו שימוש נראה שנעשה על ידי הקיבוץ דווקא ולא על ידי מי
3 מהנתבעים.
4
5 באשר לתביעה שכנגד, אף בה לא מצאתי טעם רב. 11.
6 לעניין הטענה בדבר הפרת זכויות היוצרים של הנתבעים על ידי התובעת, על ידי יצירת
7 יצירה נגזרת שלא בהסכמת הנתבעים, אינני סבור כי זהו המקרה בו עסקינן.
8 הנתבעים עצמם טענו כי יצירתם הייתה יצירה מודולרית, בבחינת אב טיפוס, אשר כפוף
9 לשינויים שכל אחד מן המשתכנים יבקש לערוך בה, כפי שאכן ארע בכל אחד ואחד מן
10 היחידות שנבנו ונמסרו למשתכנים. במצב דברים זה על כורחך אתה אומר כי הנתבעים נתנו
11 את הסכמתם מכללא כי יוכנו ויוגשו להם תכניות של שינויים על בסיס יצירתם הראשונית.
12 משכך, אינני סבור כי היה על התובעת לקבל את הסכמתם של הנתבעים להכין את התכנית,
13 כפי שנתבקשה לעשות על ידי משפחת לביא, ומשעשתה כן, לא הפרה את זכויות היוצרים
14 של הנתבעים במובן סעיף 11(6) לחוק זכות יוצרים.
15
16 אף אינני סבור כי בשעה שכללה התובעת באתר האינטרנט שלה צילום של מבנה המגורים
17 של משפחת לביא בשלמותו, הפרה היא את זכויות הקניין הרוחני של הנתבעים, בכך שלא
18 ציינה כי לא היה לה חלק ונחלה בתכנון הקומה העליונה, וכי זו תוכננה על ידי הנתבעים
19 בלבד.
20
21 אני מקבל את טענת התובעת כי עיקר התמונה הוא בקומה התחתונה, אשר בתכנונה היה
22 לתובעת חלק כלשהו, ואילו הקומה העליונה, אשר חלק ממנה מופיע אף הוא בתמונה,
23 חלקה שולי הוא במקצת, וניתן לראות בשימוש בו כשימוש אגבי במובן סעיף 22 לחוק זכות
24 יוצרים.
25 משאלו הם פני הדברים, דין שתי התביעות להידחות.
26 כל צד ישא בהוצאותיו.
27
28 ניתן היום, י"ג אלול תשע"ג, 19 אוגוסט 2013, בהעדר הצדדים.
29

בית המשפט המחוזי בחיפה

19 אוגוסט 2013

ת"א 12-05-44837 סולטניק ואח' נ' יובתים (1993)

בע"מ ואח'

תביעה ותביעה שכנגד

עדי זרנקין, שופט

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7

